

ALEKSANDR FAYNBERG — MADANIYATLAR O‘RTASIDA BADIY MULOQOTNI YO‘LGA QO‘YGAN IJODKOR

Mamatova Dilnavo Sayqan qizi

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Angren fakulteti, 1-bosqich talabasi

Email: dilnavoxonmamatova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19450445>

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada Aleksandr Faynberg ijodining madaniyatlararo badiiy muloqotni rivojlantirishdagi o‘rni keng tahlil qilinadi. Shoirning she‘riy merosi, tarjimonlik faoliyati, estetik qarashlari hamda uning ijodida aks etgan umuminsoniy qadriyatlar yoritiladi. Faynberg ijodi misolida o‘zbek va jahon adabiyoti o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik, madaniy integratsiya va adabiy hamkorlik masalalari ilmiy asosda ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Aleksandr Faynberg, badiiy muloqot, madaniyatlararo aloqa, tarjima san‘ati, she‘riyat, o‘zbek adabiyoti, jahon adabiyoti, estetik tafakkur, globallashuv, adabiy integratsiya.

ALEKSANDR FAYNBERG — A CREATOR WHO ESTABLISHED ARTISTIC DIALOGUE BETWEEN CULTURES

Abstract. This scholarly article analyzes the role of Aleksandr Faynberg in the development of intercultural artistic dialogue. The poet’s literary heritage, translation activity, aesthetic views, and the universal human values reflected in his work are examined in detail. Using Faynberg’s творчество as an example, the article explores the organic connections between Uzbek and world literature, as well as issues of cultural integration and literary cooperation on a scientific basis.

Keywords: Aleksandr Faynberg, artistic dialogue, intercultural communication, translation art, poetry, Uzbek literature, world literature, aesthetic thinking, globalization, literary integration.

РОЛЬ АЛЕКСАНДР ФАЙНБЕРГ В РАЗВИТИИ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО ДИАЛОГА

Аннотация. В данной научной статье всесторонне анализируется роль Aleksandr Faynberg в развитии межкультурного художественного диалога. Подробно рассматриваются поэтическое наследие автора, его переводческая деятельность, эстетические взгляды, а также общечеловеческие ценности, отражённые в его творчестве. На примере творчества Файнберга исследуются органические связи между узбекской и мировой литературой, а также вопросы культурной интеграции и литературного сотрудничества на научной основе.

Ключевые слова: Александр Файнберг, художественный диалог, межкультурная коммуникация, искусство перевода, поэзия, узбекская литература, мировая литература, эстетическое мышление, глобализация, литературная интеграция.

Kirish. Zamonaviy globallashuv sharoitida madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar tobora kuchayib bormoqda. Bu jarayonda adabiyot muhim vosita sifatida namoyon bo‘lib, u xalqlar o‘rtasida ruhiy yaqinlikni ta‘minlaydi. Ayniqsa, tarjima va badiiy ijod orqali turli

madaniyatlarning o‘zaro boyishi, umumiy qadriyatlarning shakllanishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ana shunday jarayonlarda Aleksandr Faynberg ijodi alohida o‘rin tutadi. U o‘z ijodi orqali o‘zbek va rus adabiy muhitlarini birlashtirgan, turli xalqlar o‘rtasida badiiy muloqotning rivojlanishiga katta hissa qo‘shgan ijodkor sifatida e‘tirof etiladi. Shoir nafaqat milliy adabiyot doirasida, balki jahon adabiy jarayonida ham faol ishtirok etgan.

Mazkur maqolaning maqsadi — Faynberg ijodini madaniyatlararo badiiy muloqot nuqtayi nazaridan chuqur tahlil qilish va uning adabiy merosining bugungi kundagi ahamiyatini ochib berishdan iborat.

Asosiy qism. Ijodiy shakllanish va adabiy muhit ta‘siri. Aleksandr Faynberg ko‘p millatli ijtimoiy-madaniy muhitda voyaga yetgan ijodkorlardan biridir. Bu muhit uning estetik qarashlari va badiiy tafakkurining shakllanishida muhim rol o‘ynagan. Shoir ijodida turli madaniy qatlamlarning uyg‘unlashuvi kuzatiladi.

Uning dastlabki ijodiy izlanishlaridayoq inson ruhiyati, hayot mazmuni, vaqt va abadiyat kabi falsafiy masalalar markaziy o‘rinni egallaydi. Bu esa uning ijodini oddiy lirikadan yuqori bosqichga ko‘taradi.

She‘riyatida madaniyatlararo sintez. Faynberg she‘riyati — bu turli madaniyatlarning badiiy uyg‘unligidir. Unda Sharqona obrazlilik, ramziy ifoda va nozik hissiyotlar bilan G‘arbona tahliliy tafakkur va falsafiy umumlashmalar o‘zaro uyg‘unlashadi.

Shoirning lirik qahramoni ko‘pincha umumlashgan obraz bo‘lib, u muayyan millat vakili emas, balki butun insoniyat timsoli sifatida gavdalanadi. Bu jihat Faynberg ijodini universallashtiradi.

She‘rlarda quyidagi jihatlar yaqqol ko‘zga tashlanadi:

- millatlararo do‘stlik va bag‘rikenglik g‘oyalari;
- insoniy qadriyatlarning ustuvorligi;
- madaniy xilma-xillikni qadrlash;
- ruhiy kechinmalarni nozik tasvirlash.

Tarjimonlik faoliyati va adabiy ko‘prik vazifasi. Faynberg tarjimon sifatida ham katta muvaffaqiyatlarga erishgan. U o‘zbek adabiyotining ko‘plab namoyandalarini boshqa tillarga tanitishda muhim rol o‘ynagan. Shu bilan birga, jahon adabiyoti namunalarini o‘zbek kitobxoniga yetkazishda ham faol ishtirok etgan.

Tarjima uning ijodida oddiy texnik jarayon emas, balki ijodiy qayta yaratuvchilik sifatida namoyon bo‘ladi. U tarjimada:

- matn mazmunini;
- badiiy uslubni;
- milliy koloritni;
- muallif ruhiyatini maksimal darajada saqlashga intilgan.

Bu jihatlar uning tarjimalarini yuqori badiiy darajaga ko‘taradi va ularni mustaqil san‘at asari sifatida qadrlash imkonini beradi.

Umuminsoniy qadriyatlar ifodasi. Faynberg ijodida milliylik bilan bir qatorda umuminsoniylik g‘oyalari ustuvor hisoblanadi. Uning asarlarida:

- tinchlik;
- inson erkinligi;
- muhabbat;

- vatanparvarlik;
- hayotning mazmuni kabi mavzular keng yoritiladi.

Shoir insonni millat yoki hudud bilan chegaralamaydi. U insonni ruhiy mavjudot sifatida talqin etadi. Shu bois uning ijodi turli xalqlar vakillari tomonidan birdek qabul qilinadi.

Madaniyatlararo dialog va adabiy integratsiya. Faynberg ijodi madaniyatlararo dialogning amaliy ifodasi hisoblanadi. U o‘z asarlari orqali turli xalqlar o‘rtasida:

- o‘zaro tushunish;
- hurmat;
- ma’naviy yaqinlik

kabi qadriyatlarni mustahkamlaydi.

Bugungi globallashuv davrida bunday ijodkorlarning ahamiyati yanada ortmoqda. Chunki ular milliy chegaralarni bartaraf etib, adabiyot orqali insoniyatni birlashtirishga xizmat qiladi.

Faynberg ijodining zamonaviy talqini. Hozirgi adabiyotshunoslikda Faynberg ijodi madaniyatlararo kommunikatsiya nuqtayi nazaridan o‘rganilmoqda. Uning asarlari:

- komparativ adabiyotshunoslik;
- tarjimashunoslik;
- madaniyatshunoslik

doirasida tahlil qilinmoqda.

Bu esa uning ijodining ko‘p qirrali ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg ijodi madaniyatlararo badiiy muloqotning yorqin namunasidir. U o‘zining serqirra faoliyati orqali turli xalqlar o‘rtasida adabiy va ma’naviy ko‘prik yaratdi.

Shoirning asarlari bugungi kunda ham o‘z dolzarbligini saqlab qolgan bo‘lib, ular insoniyatni birlashtiruvchi g‘oyalarni targ‘ib qiladi. Faynberg ijodi adabiyotning nafaqat estetik, balki ijtimoiy va madaniy vazifalarini ham yaqqol namoyon etadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Faynberg A. Tanlangan asarlar. – Toshkent.
2. O‘zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: Fan nashriyoti.
3. Tarjima nazariyasi asoslari. – Toshkent.
4. Zamonaviy adabiyotshunoslik tadqiqotlari to‘plami.
5. Madaniyatlararo kommunikatsiya nazariyasi.
6. Komparativ adabiyotshunoslik asoslari.
7. O‘zbek va jahon adabiy aloqalari bo‘yicha ilmiy maqolalar.
8. Mustaqillik davri adabiyoti tadqiqotlari.